

בִּידוֹ. וְכֹלֶם מְצוּיִים לְעִשׂוֹת דִּין. וּמִי שְׁפֹגֵשׁ בְּהֶם נְזוּק. כְּתוּב (בראשית ט) הִנֵּה נָא מִצָּא עֲבֹדֶךָ חֵן בְּעֵינֶיךָ וַתַּגְדֵּל חֶסֶדְךָ וְגו'. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁבְּכֹל מְקוֹם שֶׁהָדִין שְׂרוּי, בְּכֹל הוּא שׂוֹרָה, בֵּין בְּעִיר בֵּין בְּמִדְבָּר וּסְבִיב הָעִיר.

עוֹד פֶּתַח וְאָמַר, (שיר ח) שִׁמְנֵי כַחוֹתֶם עַל לִבְךָ וְגו'. שִׁמְנֵי כַחוֹתֶם, פְּנִסֵת יִשְׂרָאֵל אָמְרָה אֵת זֶה לְקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. שִׁמְנֵי כַחוֹתֶם, מִי הוּא הַחוֹתֶם? זֶהוּ חוֹתֶם הַטְּבַעַת שֶׁל הָאָמֶת. כַחוֹתֶם עַל לִבְךָ - זֶהוּ חוֹתֶם שֶׁל תְּפִלִּין שְׁמַנִּיחַ אָדָם עַל לְבוֹ. כַחוֹתֶם עַל זְרוּעֶךָ - זוֹ יָד בְּהֵה שְׁמַנִּיחַ בְּאוֹתָהּ זְרוּעַ. וּמִיָּהוּ? יִצְחָק. וּכְנִסֵת יִשְׂרָאֵל אוֹמְרָת, שִׁמְנֵי כַחוֹתֶם. חוֹתֶם הֵיךְ צָרִיךְ לְהִיטֵי! מָה זֶה כַחוֹתֶם? כְּאוֹתֵן תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ שְׁמַבִּיא שְׂבַח לְכֹל הַגּוֹף. וְעַל כֶּף תְּפִלִּין בְּזְרוּעַ, עַל הַלֵּב, וּבְזֵה נִמְצָא אָדָם שֶׁלֵם כְּמוֹ שֶׁלְמַעֲלָה.

בִּי עֲזָה כְמוֹת אֶהְבֶּה. מָה זֶה כִּי עֲזָה כְמוֹת? אֵלָּא לֹא נִמְצָאת קְשִׁיּוֹת בְּעוֹלָם כְּמוֹ פְרֻדַת הַנֶּפֶשׁ מִהַגּוּף כְּשֶׁרוֹצִים לְהַפְרֵד. (ועל זה) כֶּף אֶהְבֵת פְּנִסֵת יִשְׂרָאֵל לְקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁלֹא נִפְרָדִים לְעוֹלָמִים, וּמִשּׁוּם כֶּף תְּפִלָּה שֶׁל יָד נִקְשֶׁרֶת בְּזְרוּעַ, לְקִיָּם אֵת הַכְּתוּב, (שם ב) שְׂמָאלוֹ תַחַת לְרֹאשִׁי.

קֶשֶׁה כְּשֹׁאֵל קִנְיָה. בְּכֹל דְרָגוֹת הַגִּיהֶנָם אֵין קֶשֶׁה כְּמוֹ הַשְּׂאוֹל, שִׁיּוֹרֵד לְמִטָּה מִכֹּלֶם, פֶּרֵט לְאוֹתָהּ מִדְּרָגָה שְׁנִקְרָאת אֲבִדוֹן, וְזֶה וְזֶה הַשְּׂתַתְּפוּ כְּאַחַד, וְזֶה קֶשֶׁה לְרִשְׁעִים מִהַפֵּל. כֶּף קֶשֶׁה כְּשֹׁאֵל קִנְיָה, שְׂאִין קִנְיָה אֵלָּא בְּאֶהְבָּה, וּמִתּוֹךְ אֶהְבָּה בְּאֶה קִנְיָה. וּמִי שְׁמַקְנָא לְאוֹתוֹ שְׂאוֹהֵב בְּיוֹתֵר, קֶשֶׁה לוֹ לְהַפְרֵד מִמֶּנּוּ מְאוֹתָהּ דְרָגָה שְׁנִקְרָאת שְׂאוֹל, שֶׁהִיא קֶשֶׁה מִכֹּל דְרָגוֹת הַגִּיהֶנָם.

לֹא אֵית קֶשֶׁה כְּשֹׁאֵל, דְנִחִית לְתַתָּא מִנְיָהוּ, בְּרַ הוּא דְרָגָא דְאֶקְרִי אֲבִדוֹן, וְדָא וְדָא אֲשַׁתְּפוּ כַחְדָּא. וְדָא קֶשֶׁה לְהוֹ לְחִיבֵינָא מִכֹּלָּא. כֶּף, קֶשֶׁה כְּשֹׁאֵל קִנְיָה, דְלִית קִנְיָה אֵלָּא בְּרַחֲמֵי מוֹתָא, וּמִגּוֹ רַחֲמֵי מוֹתָא אֲתִי קִנְיָה, וּמִאֵין דְקִנְיָ לְהוּא דְרַחֲמִים יִתִיר, קֶשֶׁה לִיָּה לְאֶתְפָּרְשָׁא מִנְיָה מִהַהוּא דְרָגָא דְאֶקְרִי שְׂאוֹל, דְאִיהוּ קֶשֶׁה מִכֹּל דְרָגִין דְגִיהֶנָם.

וְכֹלְהוּ מִשְׁתַּפְּחִי לְמַעַבְדַּ דִּינָא. וּמִאֵין דִּיעָרַע בְּהוּ אֶתְזַק. פְּתִיב, (בראשית ט) הִנֵּה נָא מִצָּא עֲבֹדֶךָ חֵן בְּעֵינֶיךָ וַתַּגְדֵּל חֶסֶדְךָ וְגו'. מָאִי טַעַמָּא, בְּגִין דְבְּכֹל אֶתֵר דְדִינָא שְׂרִיא בְּכֹלָּא שְׂרִיא, בֵּין בְּמִתָּא בֵּין בְּמִדְבָּרָא וּבְסַחְרָנָא דְמִתָּא.

הוּ פֶּתַח וְאָמַר, (שיר השירים ח) שִׁמְנֵי כַחוֹתֶם עַל לִבְךָ וְגו'. שִׁמְנֵי כַחוֹתֶם, פְּנִסֵת יִשְׂרָאֵל אָמְרָה דָּא לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. שִׁמְנֵי כַחוֹתֶם, מָאֵין הוּא חוֹתֶם. דָּא חוֹתֶם דְגוּשְׁפִּנְקָא דְקֶשׁוּט. כַחוֹתֶם עַל לִבְךָ, דָּא חוֹתֶם שֶׁל תְּפִלִּין, דְאֵנַח בְּרַ נֶשׁ עַל לִבִּיהַ. כַחוֹתֶם עַל זְרוּעֶךָ, דָּא יָד בְּהֵה, דְמִנַּח בְּהַהוּא זְרוּעַ, וּמִנּוּ יִצְחָק. וּכְנִסֵת יִשְׂרָאֵל קְאָמַר שִׁמְנֵי כַחוֹתֶם, חוֹתֶם מִיבְעֵי לִיָּה, מָאִי כַחוֹתֶם. פְּאִינוּן תְּפִלִּין דְרִישָׁא, דְאֲתִי שְׂבַחָא לְכֹל גּוּפָא. וְעַל דָּא תְּפִלִּין בְּזְרוּעַ, עַל הַלֵּב, וּבְדָא אֲשַׁתְּכַח בְּרַ נֶשׁ שְׁלִים כְּגוּוֹנָא דְלְעִילָּא. בִּי עֲזָה כְמוֹת אֶהְבֶּה. מָאִי כִי עֲזָה כְמוֹת. אֵלָּא לֹא אֲשַׁתְּכַח קְשִׁיּוֹתָא בְּעִלְמָא, כְּמָה דְפְרִישׁוּ דְנִפְשָׁא מִגּוּפָא, כִּד בְּעִיִין לְאֶתְפָּרְשָׁא. (ועל דא) כֶּף אֶהְבֵת פְּנִסֵת יִשְׂרָאֵל לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, דְלָא אֶתְפָּרְשֵׁן לְעִלְמִין. וּבְגִין כֶּף תְּפִלָּה שֶׁל יָד, אֶתְקֶשְׂרָא בְּזְרוּעַ, לְקִיָּמָא דְכְּתִיב, (שיר השירים ב) שְׂמָאלוֹ תַחַת לְרֹאשִׁי.

קֶשֶׁה כְּשֹׁאֵל קִנְיָה. בְּכֹל דְרָגִין דְגִיהֶנָם,